

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету

25 серпня 2022 року,

протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка

Ірина КОВТУН

25 серпня 2022 року

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

з навчальної дисципліни

«ЕТИКА»

**для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 081 Право галузь знань 08 Право
та спеціальності 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота
для денної та заочної форми навчання**

м. Хмельницький
2022

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання, кандидатка філософських наук

_____ Наталія КУЛІШ

Асистентка кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання
23 серпня 2022 року

_____ Олена ІВАНОВА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання
23 серпня 2022 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання, доктор філософських наук, професор
23 серпня 2022 року

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Деканеса факультету управління та економіки, кандидатка економічних наук, доцентка
25 серпня 2022 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	-	2
1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	-	2
1.2.	Лекції	-	2
1.3.	Семінарські заняття	-	6
1.4.	Самостійна робота студентів	-	11
1.5.	Індивідуальні завдання	-	12
1.6.	Підсумковий контроль	-	14
2.	Схема нарахування балів	-	17
3.	Рекомендовані джерела	-	18
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	-	20

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання					Заочна форма навчання						
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак)	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1.	Провідні поняття та сутнісні характеристики етики	8	2	2	-	-	4	8	2	2	-	-	4
2.	Історичні форми моральної культури європейської цивілізації	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
3.	Моральні цінності та категорії етики	16	4	4	-	-	8	10	2	-	-	-	8
4.	Моральні аспекти глобальних проблем сучасної цивілізації	12	2	2	-	-	8	10	2	-	-	-	8
5.	Етика спілкування, етикет	16	4	4	-	-	8	10	2	-	-	-	8
6.	Прийняття етичних рішень в юридичній практиці	28	4	4	-	-	20	42	2	-	-	-	40
Усього годин		90	18	18	-	-	54	90	10	2	-	-	78

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Провідні поняття та сутнісні характеристики етики	2	2
1.1.	Поняття етики її предмет, завдання та функції.		
1.2.	Структура етики, ключові категорії та напрями етико-прикладних досліджень.		
1.3.	Основні типи етичних учень.		
2.	Історичні форми моральнісної культури європейської цивілізації	2	-
2.1.	Мораль як специфічний спосіб регулювання поведінки людини.		
2.2.	Моральні ідеали та норми античності.		
2.3.	Етичні позиції Середньовіччя та Відродження.		
2.4.	Етична думка Нового часу.		
2.5.	Етична проблематика XX-XXI століть.		
3.	Моральні цінності та категорії етики	2	2
3.1.	Добро – зло вихідні етичні категорії.		
3.2.	Основні категорії моральної свідомості. Обов'язок, відповідальність, справедливість. Щастя як категорія моральної свідомості.		
3.3.	Поняття моральної самосвідомості. Честь і гідність людини. Совість. Розкаяння. Поняття сорому.		
3.4.	Сенс життя та смерть.		
4.	Моральні цінності та категорії етики	2	2
4.1.	Товариськість.		
4.2.	Дружба.		
4.3.	Любов.		
4.4.	Моральні основи сімейно-шлюбних відносин.		
5.	Моральні аспекти глобальних проблем сучасної цивілізації	2	-
5.1.	Поняття глобальних проблем та змін морально-етичних орієнтирів.		
5.2.	Споживацтво та масова культура як глобальна проблема. Раціональність та егоїзм.		
5.3.	Біоетика. Евтаназія. Клонування людини. Сурогатне материнство. Смертна кара.		
6.	Етика спілкування, етикет	2	2
6.1.	Етика спілкування: суть та моральні виміри. Специфіка спілкування.		
6.2.	Мета, завдання спілкування. Види, рівні, форми спілкування.		
6.3.	Функції спілкування.		
6.4.	Невербальні вирази спілкування. Типи спілкування.		
6.5.	Етика ділового спілкування.		
7.	Етика спілкування, етикет	2	-
7.1.	Поняття «правила етикету» і його змістовне наповнення.		
7.2.	Поняття, моральні принципи та зміст службового етикету.		
7.3.	Види та особливості юридичного етикету.		
7.4.	Поняття іміджу. Види іміджу. Складові іміджу.		

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
7.5.	Імідж правоохоронця.		
8.	Прийняття етичних рішень в юридичній практиці	2	2
8.1.	Проблемні ситуації та зони можливих конфліктів у практичній діяльності юриста		
8.2.	Конфлікт як соціальний феномен.		
8.3.	Структура конфлікту та динаміка розвитку конфлікту.		
8.4.	Основні стратегії конфліктної поведінки.		
8.5.	Тактика поведінки в конфліктах.		
8.6.	Правовий конфлікт.		
9.	Прийняття етичних рішень в юридичній практиці.	2	-
9.1.	Моральна деформація юриста.		
9.2.	Основні ознаки професійно-моральної деформації юриста		
9.3.	Способи подолання професійної деформації		
9.4.	Професійне та емоційне вигорання в юридичній практиці.		
	Усього	18	10

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Провідні поняття та сутнісні характеристики етики

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Предмет, мета, завдання та функції етики як науки.
- 1.2. Структура етичного знання. Категорії етики.
- 1.3. Типи етичних учень.
- 1.4. Основні етапи розвитку етики.
- 1.5. Особливості ключових етичних концепцій.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких будується засвоєння навчального матеріалу теми є: етика, предмет етики, функції етики, етичні вчення.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування сутності терміну "етика"; пояснення предмету етики її завдань та функцій; визначення структури етики; пояснення базових етичних категорій; обґрунтування основних етапів розвитку етики; розкриття сутності етичних концепцій.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Історичні форми моральнісної культури людства

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Проблематичність понятійного визначення моралі. Основні концепції походження моралі.
- 2.2. Специфічні ознаки та функції моралі.
- 2.3. Моральні ідеали та норми античності (давньогрецька етика, давньокитайське етичне вчення, давньоіндійська етика).
- 2.4. Етичні вчення Середньовіччя та Відродження.
- 2.5. Етика Нового часу.

2.6. Сучасний стан етики.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами письмових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: мораль, функції моралі, давньогрецька етика, давньокитайське етичне вчення, давньоіндійська етика, етика раннього християнства, етика західноєвропейського середньовіччя, етика гуманістів доби Відродження, етика Нового часу, сучасна етика.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування сутності етичних вчень давніх цивілізацій; характеристика етики доби Середньовіччя та Відродження; пояснення напрямків етики Нового часу; виділення базових моральнісних засад етики сьогодення.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Моральні цінності та категорії етики

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Діалектика добра і зла.
- 3.2. Стратегії достойного життя.
- 3.3. Типи етичних вчень у визначенні морального ідеалу.
- 3.4. Обов'язок, відповідальність та справедливість як основні категорії моральної свідомості.
- 3.5. Зв'язок моралі з формами суспільної свідомості (економікою, політикою, правом, релігією та ін.)

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами письмових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: добро, доброта, добродійність, удавана доброта, зло, обов'язок, відповідальність, справедливість.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування сутності поняття «категорії етики»; характеристика добра та зла – вихідних етичних категорій; пояснення основних категорій моральної свідомості; визначення стратегій достойного життя, обґрунтування зв'язку моралі з формами суспільної свідомості.

Семінарське заняття 4

Тема 3. Моральні цінності та категорії етики.

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Типи етичних вчень у тлумаченні засад моральної поведінки.
- 4.2. Моральна самосвідомість та її форми. Честь і гідність. Совість. Розкаяння. Сором.
- 4.3. Характеристика моральних цінностей.
- 4.4. Роль моральних цінностей в житті людини.
- 4.5. Моральні цінності у діловому спілкуванні.
- 4.6. Ключові проблеми формування моральних цінностей в умовах сьогодення.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами письмових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: честь, гідність, совість, розкаяння, сором.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: пояснення основних категорій моральної самосвідомості; обґрунтування ролі моральних цінностей в житті людини; пояснення значення моральних цінностей у діловому спілкуванні; визначення ключових проблем формування моральних цінностей в умовах сьогодення.

Семінарське заняття 5

Тема 7. Моральні аспекти глобальних проблем сучасної цивілізації

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Поняття глобальних проблем та змін морально-етичних орієнтирів.
- 5.2. Споживацтво та масова культура як глобальна проблема.
- 5.3. Раціональність та егоїзм в сучасному світі.
- 5.4. Проблеми сучасної біоетики. Евтаназія. Клонування. Сурогатне материнство.
- 5.5. Смертна кара – моральний вимір.
- 5.6. Етика науки: проблеми сьогодення.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами письмових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: глобальні проблеми, споживацтво, біоетика, евтаназія, смертна кара, сурогатне материнство, раціональність, егоїзм.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування сутності глобальних проблем сучасного людства та викликаних ними змін морально-етичних орієнтирів; характеристика споживацтва та масової культури як глобальних проблем; пояснення сутності проблем сучасної біоетики; пояснення моральних протиріч сутності раціональності та егоїзму в сучасному світі; обґрунтування етичних проблем сучасної науки.

Семінарське заняття 6

Тема 8. Етика спілкування, етикет

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Етика спілкування: суть та моральні виміри.
- 6.2. Мета, завдання спілкування. Види, рівні, форми спілкування. Функції спілкування.
- 6.3. Невербальні вирази спілкування. Типи спілкування.
- 6.4. Етика ділового спілкування. Культура ділового спілкування.
- 6.5. Гуманістична спрямованість етики спілкування
- 6.6. Основні етапи і тактичні прийоми ведення переговорів.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами письмових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: етика спілкування, функції спілкування, типи спілкування, невербальні вирази спілкування, ділове спілкування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування сутності етики спілкування; характеристика видів, рівнів, форм та функцій спілкування; пояснення невербальних виразів спілкування та типів спілкування; пояснення сутності етики ділового спілкування.

Семінарське заняття 7

Тема: Етика спілкування, етикет

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Поняття «правила етикету» і його змістовне наповнення.
- 7.2. Поняття, моральні принципи та зміст службового етикету.
- 7.3. Види та особливості юридичного етикету.
- 7.4. Поняття іміджу. Види іміджу. Складові іміджу.
- 7.5. Імідж правоохоронця.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами письмових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: етикет, службовий етикет, юридичний етикет, імідж, імідж правоохоронця.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування правил етикету, його змістовного наповнення; характеристика службового етикету; пояснення юридичного етикету; характеристика сутності іміджу, його видів та складових.

Семінарське заняття 8

Тема 9. Прийняття етичних рішень в юридичній практиці

Питання для усного опитування та дискусії

1. Проблемні ситуації та зони можливих конфліктів у практичній діяльності юриста
2. Конфлікт. Структура конфлікту та динаміка конфлікту.
3. Основні стратегії конфліктної поведінки.
4. Тактика поведінки в конфліктах.
5. Правовий конфлікт.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами письмових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: конфлікт, структура конфлікту, динаміка конфлікту, стратегії конфліктної поведінки, тактика поведінки в конфліктах, правовий конфлікт.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: характеристика проблемних ситуацій та зон можливих конфліктів у практичній діяльності юриста; пояснення

конфлікту, його структури та динаміки можливого розвитку; пояснення стратегії та тактики поведінки в конфліктах; характеристика правового (юридичного конфлікту).

Семінарське заняття 9 **Тема 9. Прийняття етичних рішень в юридичній практиці**

Питання для усного опитування та дискусії

1. Моральна деформація юриста.
2. Основні ознаки професійно-моральної деформації юриста
3. Способи подолання професійної деформації
4. Професійне та емоційне вигорання в юридичній практиці

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами письмових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: моральна деформація, ознаки моральної деформації, професійне вигорання, емоційне вигорання.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: характеристика моральної деформації юриста, пояснення основних ознак професійно-моральної деформації юриста, обґрунтування способів подолання професійної деформації, характеристика професійного та емоційного вигорання.

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Провідні поняття та сутнісні характеристики етики

Завдання 1.

1. Охарактеризувати актуальність етики, предмет, завдання, філософський сенс етики.
2. Етика, мораль, моральність. Мораль як явище культури. Мораль як соціальний феномен. Звичай, мораль, право. Мораль та економіка. Мораль та релігія. Мораль та мистецтво.
3. Завдання етики, структура і функції етики. Місце етики в системі соціально-гуманітарного знання.
4. Бути готовим до дискусії щодо важливості існування етики як науки.

Завдання 2.

Підготувати 20 тестових питань на тему "Провідні поняття та сутнісні характеристики етики".

Тема 2. Історичні форми моральнісної культури людства

Завдання 1.

1. Етичні вчення давніх цивілізацій Сходу. Давньоіндійська етика. Давньокитайське етичне вчення. Давньогрецька та давньоримська етика.
2. Релігійно-етичні вчення доби Середньовіччя.
3. Гуманістична етика епохи Відродження. Етика доби Раціоналізму та Просвітництва. Етика класиків німецької філософії. Етичні парадигми новітньої некласичної філософії.
4. Історія етичної думки в Україні.

Завдання 2.

Підготувати доповідь на тему «Етичні вчення давніх цивілізацій Сходу»

Тема 3. Моральні цінності та категорії етики

Завдання 1.

1. Особливості етичних категорій. Моральні норми та цінності. Добро і зло як головні категорії етики. Моральне зло його походження і сутність.
2. Тлумачення проблеми вибору добра і зла в етиці. Взаємовідношення добра і зла.
3. Категорії моральної свідомості: обов'язок, справедливість, відповідальність, щастя.
4. Категорії моральної самосвідомості: честь, гідність, розкаяння, сором. Совість - центральний чинник моральної самосвідомості.

Завдання 2.

Підготувати повідомлення на тему: «Сенс життя: моральний зміст».

Тема 4. Моральні аспекти глобальних проблем сучасної цивілізації

Завдання 1.

1. Свобода людини: її практичні та моральні виміри (свобода дії, свобода вибору, свобода волі, відповідальність).
2. Проблема співвідношення цілей і засобів людської діяльності.

Завдання 2.

Підготувати кросворд з 20 термінів на тему "Моральні аспекти глобальних проблем сучасної цивілізації".

Тема 5. Етика спілкування, етикет

Завдання 1.

1. Парадигма спілкування в сучасній культурі. Відкритість і замкненість, монологічність і діалогічність людської особистості.
2. Моральні виміри спілкування. Різноманіття передумов і вимірів людського спілкування: моральний аспект.
3. Любов як феномен людського спілкування.
4. Толерантність, повага, співчуття, милосердя: їхня моральна цінність.

Завдання 2.

Підготувати реферат-огляд з даної теми.

Тема 6. Прийняття етичних рішень в юридичній практиці

Завдання 1.

1. Характеристика проблемних ситуацій та зони можливих конфліктів у практичній діяльності юриста
2. Конфлікт як соціальний феномен. Структура конфлікту та динаміка розвитку конфлікту. Основні стратегії конфліктної поведінки.
3. Тактика поведінки в конфліктах.
4. Характеристика правового конфлікту.

Завдання 2.

Підготувати кросворд з 20 тестових питань на тему "Прийняття етичних рішень в юридичній практиці".

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів

Реферат, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності). У вступі розкривається місце обраної теми в курсі релігієзнавства. В основній

частині розкривається суть обраної теми та аналізуються існуючі проблеми. В кінці реферату підводяться короткі підсумки викладеного дослідження.

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [4, с.7].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – від 10 до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Теми рефератів

1. Предмет і завдання етики.
2. Структура і специфіка етичного знання
3. Етапи історичного розвитку моралі, їх загальна характеристика.
4. Етична програма конфуціанства.
5. Етика буддизму.
6. Тенденції розвитку сучасної моралі.
7. Мораль як система принципів, норм і ідеалів
8. Ключові ідеї етичної філософії Сократа.
9. Кохання як моральнісна цінність.
10. Страх смерті і воля до життя.
11. Проблема вибору в житті людини.
12. Совість та її сучасні опоненти.
13. Сенс життя: моральний зміст.
14. Етичні погляди Гегеля.
15. Етикет і мода.
16. Смертна кара: за і проти.
17. Лицарський зразок поведінки від середньовіччя до нашого часу.
18. Моральнісний ідеал українства: історія та сучасність.
19. Щастя як практична проблема
20. Етичні знання в античну епоху: базові концепти.
21. Етична свідомість епохи Середньовіччя і Відродження.
22. Етичні концепції І. Канта і Г. Гегеля.
23. Розвиток етичних поглядів у другій половині XIX ст. : два підходи до рішення моральних проблем.
24. Мораль як система принципів, норм і ідеалів.
25. Структура моралі.
26. Функції моралі.
27. Добро і зло як визначальні категорії етики.
28. Моральна відповідальність особистості
29. Поняття честі та гідності.
30. Основні концепції сенсу життя.
31. Поняття щастя.
32. Любов як моральна цінність.
33. Етика спілкування.
34. Етичні проблеми породжені віртуальною реальністю
35. Етика і етикет.
36. Етика як сфера філософських знань.
37. Поняття моральності в історії етики.
38. Етичне вчення Аристотеля.
39. Проблема природи моралі в етиці.
40. Природні, соціальні та духовні основи моральності.

41. Моральна свідомість, її структура.
42. Норми та принципи як елементи моралі.
43. Моральнісні відношення та моральнісна діяльність.
44. Моральні аспекти професійності.
45. Діяльність людини в природі та її наслідки.
46. Програма "переоцінки цінностей" Ніцше та її оцінка.
47. Свобода самоздійснення особи.
48. Основні аспекти проблеми свободи в етичних поглядах Лесі Українки.
49. Цінність людського життя.
50. Теорія справедливості як чесності Дж. Ролза.
51. Поняття морального обов'язку в етиці І. Франка.
52. Товариство, дружба та любов – моральні цінності.
53. Толерантність і повага як виміри людського спілкування.
54. Чи потрібні в сучасному світі співчуття та милосердя?
55. Діалектичний зв'язок процесу морального виховання та самовиховання.
56. Моральні проблеми людської діяльності.
57. Суб'єктивно - особистісні засади вирішення сенсу життя.
58. Вчинок як критерій моральних якостей індивіда в умовах свободи вибору.
59. Соціальні ідеали та моральні принципи нашого сучасника.
60. Етика спілкування і проблеми молоді.
61. Ключові проблеми сучасної біоетики.
62. Раціональність та егоїзм в сучасному світі: етичний вимір.
63. Споживацтво та масова культура: етичний вимір.
64. Правовий конфлікт.
65. Імідж юриста.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку з використанням тестових технологій.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Хто був першим «батьком етики» її систематизатором?
2. Що є головним предметом дослідження етики?
3. Що є ключовими функціями етики?
4. Що не є складовою частиною етики?
5. Що виділяють у структурі прикладної етики?
6. Про яку філософсько-етичну традицію та життєву настанову йдеться? Згідно якої єдиним або вищим благом, що має цінність саме по собі, є щастя?
7. Етична теорія та принцип поведінки, згідно з якими основою моральності та критерієм правильних вчинків є корисність.
8. Милосердна любов є концептуально вираженою в якості універсальної чесноти, яка розповсюджується на близьких, чужих та навіть ворогів. Про що йдеться?
9. Здійснюється через формування особистості, розвиток її самосвідомості, морального самовдосконалення. Мораль привчає людину дотримуватись правил гідної поведінки, виховує здатність керуватись ідеалами добра, істини, прекрасного. Про яку функцію моралі йдеться?
10. Гарантія добродійного життя вміщується у принципі "золотої середини", принципі міри. Хто є автором такого розуміння життя?
11. В якому періоді чеснота "милосердя" була акцентована?
12. Віра в безмежність творчих можливостей людини, тотожність людяності і вченості як моральних імперативів була ознакою якого періоду?

13. Мораль якого періоду на перше місце ставить ідею цінності земного життя, необхідність його покращення та удосконалення, відтак змінюється уявлення про моральні чесноти людини?
14. Які види зла виділяють науковці?
15. Про який вид зла йдеться? "Являє собою частину історичного процесу, створене під впливом діяльності людей, не може контролюватися людиною".
16. Відношення залежності людини від чогось (від іншого), яке сприймається нею в якості визначальної основи для прийняття рішень і реалізації дій, прямо або дотично направлених на збереження чогось або сприяння йому. Це?
17. Що не є формою моральної самосвідомості?
18. В етичній літературі прийнято виділяти такі види обов'язку. Які?
19. Які є історичні форми справедливості?
20. Про який тип любові йдеться? Це дружня любов, зумовлена соціальними стосунками й особистим вибором людини.
21. Які складові виділяють у структурі конфлікту?
22. Які стадії динаміки конфлікту Вам відомі?
23. Складовою чого є соціальне напруження?
24. Складовою чого є інцидент?
25. Виберіть складову, яка не входить в структуру конфліктної стадії.
26. Що відносять до ключових стратегій конфліктної поведінки?
27. Що не є видом тактики у конфлікті?
28. Ці засади моралі сприймаються як вселюдські – універсальні, загальноприйнятні. Які саме?
29. Де є неприйнятний суб'єктивізм в оцінці моральних вчинків?
30. Цю концепцію представляють саме науковці біологи, які твердять, що рушійною силою у поступовому розвитку тваринного світу виступив альтруїзм. Що це за концепція?
31. На яких проблемах акцентувала увагу етика Стародавньої Греції?
32. Як називається етичний культ задоволень?
33. Як називається ототожнення добродійностей зі знаннями, пізнавальною діяльністю?
34. Хто був першим в історії етики моралістом просвітителем?
35. Хто першим впровадив етику як самостійну дисципліну?
36. Хто визначав етику як науку, яка вивчає етичні добродійності, їх роль в досягненні щастя, досліджує, який характер, який норов є найкращим?
37. Який ідеал вибудовувався згідно прикладом служіння апостолів Христу?
38. Що є найхарактернішою ознакою етики Середньовіччя?
39. За цієї епохи відбулося соціальне пробудження особи, яка поступово звільнялася від усвідомлення обмеженості свого буття, впевнювалася у своїх можливостях. Яка це епоха?
40. Хто з мислителів репрезентував Просвітництво?

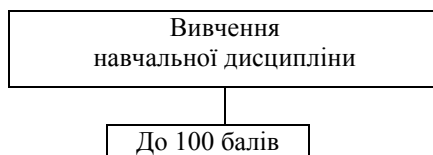
1.6.2. Приклад залікового білету

Яка функція етики дозволяє вирізнити моральну сторону (складову частину) з різноманіття людської діяльності, визначити і описати реальні звичаї, мотиви поведінки людей?

- A. Описова
- B. Ціннісно-орієнтаційна
- B. Функція вироблення етичних знань

2. Схема нарахування балів

2.1. Нархування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Денна	9	1,0	2,0	3,5	4,5	5,5	6,5	8,0	9,0	10,0
2.	Заочна	5	1,0	2,0	3,0	4,0	5,0				

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з таблицею 4.2. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 семінарських занять

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	б тем	Номер теми						Усього балів
		1	2	3	4	5	6	
1	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	2	4	4	2	2	2	16
2	Максимальна кількість балів за	4						4

індивідуальне завдання		
Усього балів		20

Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Гончаров Г.М., Червона С.П. Етика та Естетика: навчальний посібник. Харків : ФОП Панов А.М., 2021. 184с
2. Етика та естетика: навчальний посібник / Петрушенко В. Л. та ін. Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2008. 180 с.
3. Етика та естетика: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 204 с
4. Малахов В. А. Етика : курс лекцій. К. : Либідь, 2001. 384 с.
5. Мовчан В.С. Етика: навчальний посібник. К.: Знання, 2007. 412 с.
6. Тофтул М.Г. Етика: підручник Житомир: Видавництво ЖДУ ім.І.Франка, 2011. 448 с.
7. Юрій М. Ф. Етика: підруч. К. : Дакор, 2006. 320 с.

Тема 2

1. Гончаров Г.М., Червона С.П. Етика та Естетика: навчальний посібник. Харків : ФОП Панов А.М., 2021.184с.
2. Етика та естетика: навч. посіб. / Петрушенко В. Л. та ін. Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2008. 180 с.
3. Етика та естетика: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 204 с
4. Левчук Л.Т. Західноєвропейська естетика ХХ століття: навчальний посібник К.: Либідь, 1997. 210 с.
4. Малахов В. А. Етика : курс лекцій. К. : Либідь, 2001. 384 с.
5. Мовчан В.С. Етика: навчальний посібник. К.: Знання, 2007. 412 с.
6. Тофтул М.Г. Етика: підручник Житомир: Видавництво ЖДУ ім.І.Франка, 2011. 448 с.

Тема 3

1. Гончаров Г.М., Червона С.П. Етика та Естетика: навчальний посібник. Харків : ФОП Панов А.М., 2021. 184с
2. Етика та естетика: навч. посіб. / Петрушенко В. Л. та ін. Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2008. 180 с.
3. Етика та естетика: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 204 с
4. Малахов В. А. Етика : курс лекцій. К. : Либідь, 2001. 384 с.
5. Мовчан В.С. Етика: навчальний посібник. К.: Знання, 2007. 412 с.
6. Тофтул М.Г. Етика: підручник Житомир: Видавництво ЖДУ ім.І.Франка, 2011. 448 с.

Тема 4

1. Головченко В. Смертна кара: морально-правові аспекти застосування. Журнал «Віче». 2007. № 22. URL: <http://www.viche.info/journal/726/>
2. Гончаров Г.М., Червона С.П. Етика та Естетика: навчальний посібник. Харків : ФОП Панов А.М., 2021. 184с.
3. Етика та естетика: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 204 с.
4. Запорожан В.М., Аряев М.Л. Біоетика та біобезпека: підручник К.: Здоров'я, 2013. 456 с.

5. Лютий Т.В. Маргінальність у людському бутті.// Грані людського буття: Позитивні та негативні виміри антропо-культурного. К.: Науково-виробниче підприємство «Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2010. С.217-233.
6. Малахов В. А. Етика : курс лекцій. К. : Либідь, 2001. 384 с.
7. Міжнародне помилування. Смертна кара в 2017 році: факти та цифри. URL: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/04/death-penalty-facts-and-figures-2017/>.
8. Мовчан В.С. Етика: навчальний посібник. К.: Знання, 2007. 412 с.
9. Москаленко В.Ф., Попов М.В. Біоетика: філософсько-методологічні та соціально-медичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2005. 324 с.
10. Тофтул М.Г. Етика: підручник Житомир: Видавництво ЖДУ ім.І.Франка, 2011. 448 с.
11. Хімченко С. А. Доктринальні підходи до проблеми легалізації евтаназії в Україні. Актуальні проблеми держави і права: збірник наук. праць. 2010. № 55. С. 225-233.

Тема 5

- 1.Бралатан В.П. Професійна етика : навч. посібн. К.: Центр учбової літератури, 2011. 251 с.
2. Зусін, В. Я. Етика та етикет ділового спілкування: навчальний посібник К. : Центр навчальної літератури, 2005. 220 с.
3. Комунікаційні інструменти для побудови репутації: курс Prometheus. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/NaUKMA/CI101/2014_T1/about.
4. Малахов В.А. Етика : курс лекцій. К. : Либідь, 2001. 384 с.
5. Малахов В.А. Етика спілкування: навч. посібник К.: Либідь, 2006. 386 с.
6. Мовчан В.А. Етика : навч. посібник. К. : Знання, 2007. 483 с.
7. Палеха Ю.І. Етика ділових відносин. К.: Кондор, 2007. 325 с.
8. Тимошенко Н.Л. Корпоративна культура. Діловий етикет: навчальний посібник. К.: Знання, 2006. 391 с.
- 9.Філоненко М.М. Психологія спілкування: підруч. К. : Центр учб. літератури, 2008. 224 с.
- 10.Чистіліна Т.О. Етика та естетика К. : Центр учбової літератури, 2021. 304 с.
11. Чмут Т.К., Чайка Г.Л. Етика ділового спілкування : навч. посіб. К.: Вікар, 2006. 223 с.
12. Шеломенцев В. М. Етикет і сучасна культура спілкування: навчальний посібник. Київ : Лібра, 2003. 416 с.
13. Філоненко М.М. Психологія спілкування: підруч. К. : Центр учб. літерат., 2008. 224 с.
14. Юрій М. Ф. Етика: підруч. К. : Дакор, 2006. 320 с.

Тема 6

- 1.Гуменюк Л. Й. Соціальна конфліктологія: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 564 с.
- 2.Докаш В.І. Конфліктологія та медіація : навчальний посібник Чернівці, Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000», 2021. 249 с.
3. Іванов В.М., Іванова О.В. Юридична конфліктологія: навч. посіб. К.: МАУП, 2004. 224 с.
4. Лозовой В.О., Петришин О.В. Професійна етика юриста. Х.: Право, 2004. 176 с.
5. Пірен М.І. Конфліктологія: Підручник.К. : МАУП, 2003. 484с.
6. Професійна етика юриста : навчально-методичний посібник (у схемах) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 108 с
6. Степаненко В.Ф. Етика в проблемних і аналітичних задачах К. : Вища шк., 1998, 272 с.
7. Федій О.А. Естетотерапія. К. : Центр учбової літератури, 2012. 304 с.
8. Яхно Т.П., Куревіна І.О. Конфліктологія та теорія переговорів: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 168 с
9. 5 симптомів професійного вигорання юристів та як з ним боротися URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/5-simptomiv-profesiynogo-vigorannya-yuristiv-ta-yak-z-nim-borotisy.html>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. https://filosof.com.ua/elektronna_biblioteka - Електронна бібліотека інституту філософії НАН України
2. <https://newacropolis.org.ua/projects/introductory-course> - Новий Акрополь
3. <http://estetica.etica.in.ua/category/estetika-mistetstvo/> - Естетика в сучасному світі
4. https://esu.com.ua/search_articles.php?id=18041 – Енциклопедія сучасної України
5. <https://chtyvo.org.ua> – Бібліотека Чтиво
6. <https://www.newlib.org.ua/> - Нова бібліотека Софії Мудрості